

membres de la Universitat Literària de València, bons coneixedors de l'afer, i amb el mateix conseller de Cultura, al qual hagué de donar explicacions en diverses ocasions.

Les fortes pressions dels valencians i, especialment, de les autoritats, i algunes irregularitats comeses en el procediment van impedir que prosperàs aquella iniciativa; hem tingut notícia del malestar de l'arquebisbe per la publicitat que els mitjans de comunicació van donar al seu projecte quasi clandestí i reiteradament negat, ja que monsenyor Roca es trobava clarament implicat en els atacs a la llengua catalana i amb els enfrontaments amb les autoritats.

Ara, la primera autoritat eclesiàstica valenciana ha propiciat una nova agressió al català i s'ha tornat a posar enfront del Consell amb la seua aprovació d'aquests evangelis, qüestió que arribarà, com va arribar l'anterior conflicte dels textos litúrgics, a la mateixa Cúria romana; potser l'arquebisbe Poupard i els cardenals Casoria i Casaroli comencen a estat empipats d'un tema prístinament clar i gratuïtament embolicat per don Miguel.

Ens demanem, però, que fan els bisbes catalans en defensa de la seua llengua? ¿L'aprovació ha estat feta per tots els bisbes valencians, inclosos Carles i Cases? Però, potser, don Miguel i la Conferència Episcopal podrien començar contestant altres qüestions amb algun aclariment complementari, com, per exemple, que a Madrid ens han negat la participació de la Conferència Episcopal en l'aprovació dels Evangelis, en contra de l'afirmació de don Miguel i del prefaci dels textos d'Amunt el cor.

El català en la litúrgia valenciana

Joan A. LÓPEZ

Des que es té memòria històrica, el català sempre ha estat una llengua en pugna amb els successius idiomes oficials que ens han «acompanyat». A les acaballes de l'Edat Mitjana, comencen a generar-se tota mena de traduccions al *vulgar* amb diversa fortuna, però majoritàriament

escassa: inconeeguts *Llibres de les Hores* —amb valuossíssims exemplars com ara el de Morella—; la mutiladíssima traducció de la Bíblia de Fra Bonifaci —tan trastamaròfil, ell— o l'immolat *Psalteri*, de Joan Roís de Corella, són exemples que palesen una constant lluita entre la producció oficial i la natural.

Hi ha, és clar, afortuna-

des excepcions que ens han pervingut, proveïdes de major o menor aura, com ara els cèlebres Sermons de sant Vicent o les repetides traduccions del *Kempis* (obra medieval molt cara actualment a l'Opus), però aquestes foren obres concebudes per a l'edificació dels fidels i d'estricta caràcter extralitúrgic.

Amb tot, cada segle ha produït material litúrgic en català, malgrat la castellanyització iniciada pels Trastàmara i confirmada després de 1707.

D'aquestes edicions cal ressaltar l'extraordinària cura lingüística que observen, malgrat les vacil·lacions ortogràfiques, sintàctiques i inclús lèxiques, que afecten el català de la *Decadència*.

Abans encara dels nous vents eclesials que es respiraren al voltant del Concili Vaticà II, el País València coneix encertades traduccions litúrgiques de l'abnegada mà de mossèn Sorribes: en primer lloc es redacta, el 1951, un *Euclògi-Missal*, el *Llibre del Cristià*. Recull de pregàries litúrgiques en llengua valenciana, i *Missal Romà amb el ritual de la Diòcesi*, que ve precedit d'un pròleg de Marcel·lí Olaechea.

Set anys després, l'editorial Sicània (dins la qual hi

Optimisme comercial al temple

/ Jordi Vicent

Els precedents d'una heterodòxia

La voluntat política i extracultural dels textos litúrgics en ortografies alienes al català i capriciosament oscil·lants ha estat palesa des del moment de l'edició de *L'Ordinari de la Missa en llengua valenciana* (1978) que, amb el *Propi del temps en llengua valenciana*, foren anònimament confegits per Xavier Casp; en tots dos

s'explicita que no es tracta de textos oficials.

Més endavant van aparèixer: *Ritual dels Sacraments en llengua valenciana*, *Ritual d'Exèquies* (1978), el *Propi dels Sants en llengua valenciana* (1979), *Leccionari complet en llengua valenciana per als dumenges i festes del Senyor*, *Missal Romà* (1980), *l'Ordinari de la*

Missa en llengua valenciana. *Llibret per als fidels* (1982) i el *Leccionari del Propi i Comú dels Sants en llengua valenciana*. *Missal Romà* (1982), en el qual apareix per primera vegada l'associació Amunt el Cor, igual com en el cas anterior.

L'últim exemple és la recent edició d'*Els Quatre Evangelis*.

NOVETATS EN LLIBRES

QUARTET D'ALEXANDRIA Lawrence Durrell

A tot vent, *Justine*, *Balthazar*, *Mountolive*, *Clea*. Núms. 203, 204, 205, 206. Als Llibres Taronja.

Edicions Proa

CRIM DE GERMANIA Josep Lozano

L'Ham, núm. 1. 375 ptes. Ambientat en el segle XVI, durant la revolta de les Germanies, aquest llibre és, tant una novel·la, com un recull de contes, com un text amb valors de lliçons d'història. Pròleg de Pere Calders.

Editorial Tres i Quatre

CONTACTE. LENGUA I LITERATURA BUP-1

V. Pitarch i J. Palomero

Papers Bàsics, núm. 18. 900 ptes. Text aprovat per la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència per a l'ensenyament de llengua i literatura en 1r. de BUP. Apte també per a Formació Professional i per al 2n. curs de BUP.

Editorial Tres i Quatre

DICCIONARI ETIMOLÒGIC I COMPLEMENTARI DE LA LENGUA CATALANA

Joan Coromines

4 volums

Curial Edicions Catalanes

ENTRE RENAIXENÇA I NOU CENTISME

Norbert Bilbeny

(Els Orígens, 13). Milà i Fontanals, Almirall, Ors, Crexells, Pujols... 9 estudis sobre filosofia catalana.

Edicions de la Magrana, S. A.

LA PSICOMOTRICITAT ALS PRIMERS ANYS D'ESCOLA

C. Àngel, M. Anton, M. Colomé, R. Gómez, M. Sancliment, E. Sugrañes

Col·lecció: Barcanova/educació. Aportació experimental a la psicomotricitat a l'escola i reflexió sobre la seva repercusió en el nen.

Barcanova

ANGELI MUSICANTI Gabriel Janer Manila

El Balancí, 165, 144 pàgs. Un viatge tenebrós per les obscures galeries de la memòria, escrit amb una extraordinària expressivitat i bellesa.

Edicions 62

FONAMENTS DEL LENGUATGE Roman Jakobson Morris Halle

Pròleg de Joan A. Argente i Joaquim Llisterrí. Biblioteca Universal.

Empúries núm. 5

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 7. Tel. 352 91 10. València, 2

La qüestió

Lectura de l'Evangelí segons la Sra. de Llin

/ Jordi Vicent

havia, entre d'altres, l'inefable Casp) publica *La Missa del Poble*, elaborada pel mateix mossèn Vicent Sorribes. La presència a la Seu de Sogorb del doctor Pont i Gol representà una providencial fita en aquest procés d'introducció del vernacle en la litúrgia; el 1969 s'edità el primer ordinari —*Ordo Missae. Text valencià*—, elaborat per Avel·lí Flors, Sanchis Guarner i Lluís Alcom —summa ortodòxia, llavors—, en el qual s'aclaireix que fou confirmat pel *Consilium* de Roma i que es tracta del *Text de la Comissió Interprovincial Valentinotarraconense*; haurem d'advertir que el llavors president de la Comissió Diocesana de València per a la Litúrgia era mossèn Almiñana Vallès (sic), actual traductor dels evangelis.

Després del Concili, s'engeguen les primeres reflexions sobre els usos lingüístics en la litúrgia, amb un article de Vicent Miquel i Diego, que, posteriorment, ampliaria en un volum editat per l'Estel; amb la mateixa idea, el 9 d'Octubre de 1972 la Junta Diocesana d'Acció Catòlica emet la circular «L'ús de la llengua vernacle en les Diòcesis de la Província Eclesiàstica Valenciana —País Valencià, Illes Balears—, redactada pel P. Riutort i amb un pròleg de monsenyor Josep Gea, bisbe auxiliar, ben allixonador.

Aquest opuscle, de recomanable lectura, compta amb l'examen i el «judici favorable» de Lluís Alcon Edo i Josep Alminana i Vallès (sic), autors de l'actual refregit evangèlic, entre altres sortosament més *fidels* als seus principis.

Immediatament, el 13 de novembre de 1973 es constitueix, sota la presidència de mossèn Gea, la «Comissió interdiocesana de la Província Eclesiàstica Valenciana per als textos litúrgics»; aquesta comissió fou integrada pels reverents mossens *Josep Almiñana*, Josep A. Berenguer, Ramon Rodríguez Culebras, Avel·lí Flors, Pere Riutort, Vicent Sorribes i Joan Blanquer, que acompanyava el bisbe, i els senyors Enric Valor, Sanchis Guarner, *Miquel Adlert*, F. Ferrer i Pastor i *Xavier Casp*.

Amb entrebancs i trànsfuges fugides, donà a llum el famós *Llibre del Poble de Déu*, criticat ja per *Las Provincias* als pocs dies de la seua aparició i aprovat per tots els bisbes de la Província Eclesiàstica Valenciana.